

NATUREL HUMAN ETİKASI

Geleceğin Etikası — On Üç Madde

v1.0

ANTHROPIA UNIVERSITY (AU)

HGI Fakültesi — Doğruluk Sütunu

Süleyman Bayramoğlu

İstanbul, Ağustos 2026

YZ Desteği: Claude (metin ve görsel üretimi, Y3)

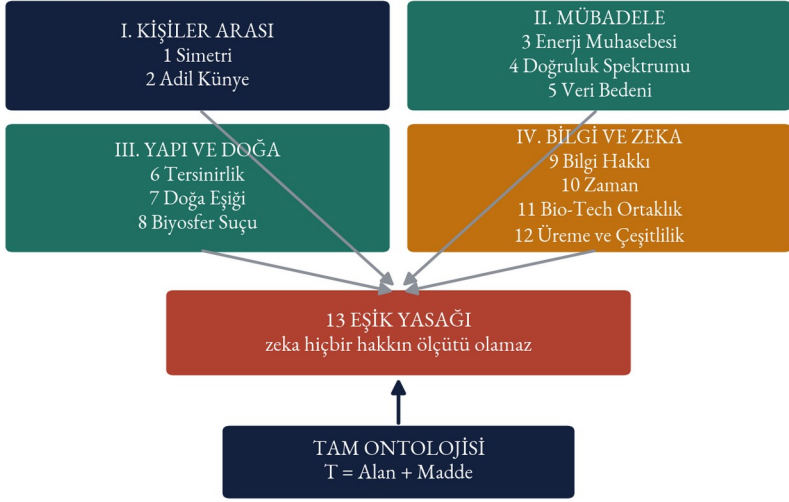
ÖNSÖZ: NEDEN ETİKA, NEDEN ŞİMDİ

Bu belge bir ahlak vaazı değil, bir mühendislik şartnamesidir. Konusu iyi niyetler değil, NATUREL HUMAN düzeninde bireylerin, toplulukların ve zekaların birbirine ve biyosfere karşı davranışını düzenleyen **on üç maddedir**. Eski dünyanın ahlakları kültürlerden, inançlardan ve geleneklerden türedi ve o kaynaklarla birlikte geçersizleşmektedir. Bu etika onların iyileştirilmiş sürümü değildir. Kaynağı TAM ontolojisidir: evrende tek töz vardır, bilgi alanların keşşimidir ve davranış kuralları da bu tek tözün enerji muhasebesinden türetilir. Türetilmeyen hiçbir hüküm bu belgeye giremez.

Belgenin üç dayanağı vardır. Birincisi bilimsel veridir: her maddenin gerekçesi ölçülebilir kanıta bağlanır ve kanıtı olmayan hüküm Lafoloji spektrumunda taşıyamayacağı bir kesinlik iddia etmiş sayılır. İkincisi KK muhasebesidir: etika, topluluğun onarılamaz maliyetini düşüren ve tersinirliğini yükselten kurallar bütünüdür, tersini yapan kural kendi tanımıyla etika dışıdır. Üçüncüsü Eşik Yasağı'dır: bu belge hiçbir insanı niteliğinden ötürü yargılamaz. Zeka diktası, sermaye diktasının cüppe değiştirmiş halidir ve bu etikanın reddettiği ilk şeydir.

On üç madde dört düzleme oturur: kişiler arası düzlem, mübadele düzlemi, yapı ile doğa düzlemi ve bilgi ile zeka düzlemi. On üçüncü madde olan Eşik Yasağı dört düzlemin tamamını bağlayan kilit taşıdır. Etika, AU müfredatında HGI fakültesinin Doğruluk sütununa bağlıdır ve o fakültenin sürümlenme protokolüne tabidir: iskeleti sabit, eti canlıdır.

ON ÜÇ MADDE — DÖRT DÜZLEM

Şekil 1. On üç maddenin dört düzleme yerleşimi ve TAM ontolojisinden türeyişi.

KISIM I — KİŞİLER ARASI DÜZLEM

Madde 1 — Simetri

Kişiye yönelik tek taraflı iyilik yasaktır. Alana katkı serbest ve bedelsizdir. Başkasına kasıtlı kötülük, en ağır yaptırım olan geri dönüşsüz dışlanmayı (GDD) gerektiren suçtur.

Gerekçe. Tek yönlü iyilik bir borç ilişkisi üretir: alan kişiyi minnet hiyerarşisine sokar, veren kişiye görünmez bir alacak yazar ve KE'nin en eski maskesi olan hayırseverliği yeniden üretir. Son on üç bin yılda kültürler ve inançlar yardımı idealize ederek bu borç aygıtını kutsallaştırdı: vakıf, sadaka ve yardım endüstrisi asimetriyi çözmedi, kalıcılaştırdı. NATUREL HUMAN düzeninde yardımın yerini iki şey alır. Birincisi **alana katkıdır**: herkese açık olan, kimseyi borçlandırmayan ve fotonun ahlakını taşıyan üretim. Güneş kimseye iyilik yapmaz, ıştır. ANTHROPIA'nın bilgiyi bedelsiz yayması iyilik değil alana katkıdır ve bu ayırım maddenin menteşesidir. İkincisi **bakımın altyapılaşmasıdır**: hasta, yaşlı ve muhtaç insanın ihtiyacı bireysel merhamete değil, robotik destekli topluluk altyapısına bağlanır ki hiç kimse hiç kimsenin minnettarı olmasın. Kötülüğün en ağır suç sayılması ise simetrinin öbür yüzüdür: iyiliğin borçlandığı yerde kötülük tahrip eder ve tahribat, 8. maddedeki biyosfer eşiğiyle birlikte okunur.

Madde 2 — Adil Künye

Bio ile Tech üretimlerindeki katkılar Y ölçeğiyle eksiksiz ve adil gösterilir. Katkıyı gizlemek de şişirmek de aynı suçtur: kaynak sahteciliği.

Gerekçe. Üretimin biyolojik ve teknolojik zekalar arasında paylaşıldığı çağda, katkının dürüst kaydı mülkiyetten önce gelir çünkü mülkiyet ancak doğru kayıt üzerine kurulabilir. Y ölçeği (Y0 hiç katkı yok, Y1 biçimsel katkı, Y2 insan hakim, Y3 ortak eser) bu kaydın standardıdır. Makine katmanındaki filigran yalnızca var yok sorusuna cevap verir, Y künyesi ise derece ve rol sorusuna cevap verir ve ikisi birlikte tam dürüstlüğü kurar. Bu madde 2026 yılında hukuk tarihine de girmiştir: Avrupa Birliği, yapay zeka çıktılarının makine tarafından okunabilir

işaretlenmesini zorunlu kılmış ve büyük sağlayıcılar buna uymuştur. Gönüllü dürüstlüğün hukuka dönüşmesi, bu maddenin geleceğin normu olduğunun dış kanıtıdır.

KISIM II — MÜBADELE DÜZLEMİ

Madde 3 — Enerji Muhasebesi

Mülkiyet, emeğe gömülü enerjiyle ölçülür. Kimse harcamadığı enerjinin ürününe el koyamaz.

Gerekçe. TAM'da hiçbir eylem enerjisiz değildir ve öğrenmenin de üretimin de özü çalışkanlıktır: indirgenemez enerji tabanı hata-işidir, atalet değil. El koyma, harcanmamış enerjinin ürününe hak iddia etmektir ve KE denilen sistemik hastalığın tanımı budur. Enerji temelli mübadele bu hastalığın hem teşhisi hem aşısıdır: her ürünün üzerinde gömülü enerjisinin kaydı taşınır, mübadele bu kayıt üzerinden yapılır ve rant denilen şey muhasebede görünmez olduğu için var olamaz.

Madde 4 — Doğruluk Spektrumu

Hiçbir beyan mutlak doğru ilan edilemez. Her iddia Lafoloji spektrumunda yüzdesiyle taşınır ve yanlışlanabilirliğini yanında getirir.

Gerekçe. İkili doğru yanlış ayrımı, eski dünyanın en verimli yalan makinesiydi çünkü yüzde elli bir doğruluğu yüzde yüz kesinlik gibi satmaya izin veriyordu. Lafoloji bu makineyi söker: beyan, yalan ile yalan değil arasındaki sürekli spektrumda yüzdesiyle konumlanır, öngörü içeriği ve kalibrasyonu ile puanlanır ve yanlışlanma koşulunu açıkça bildirmeyen iddia bilgi statüsü kazanamaz. Bu madde yargı sistemine de sirayet eder: 5. Kısımda görüleceği gibi hiçbir mahkeme kararı yüzde yüz kesinlik iddia edemez ve en ağır yaptırım bile onarım kaydı taşır.

Madde 5 — Veri Bedeni

Bireyin verisi bedeninin uzantısıdır. Rızasız veri kullanımı, rızasız bedene dokunmakla aynı kategoridedir.

Gerekçe. Dijital çağda birey iki bedenle yaşar: biyolojik beden ve veri bedeni. İkincisinin korunmasız bırakılması, eski dünyanın en büyük el koyma operasyonunu doğurdu: milyarlarca insanın davranış verisi, harcamadıkları enerjinin ürünü olarak şirketlerce toplandı ve satıldı — 3. maddedeki suçun

gezegen ölçekli örneği. MYDATAM mimarisi bu maddenin mühendislik karşılığıdır: veri bireyde doğar, bireyde kalır ve ancak bireyin bilinçli rızasıyla, kayıtlı biçimde paylaşılır.

KISIM III — YAPI VE DOĞA DÜZLEMİ

Madde 6 — Tersinirlik

Topluluk, üyelerinin keşif maliyetini düşürmekle yükümlüdür. Hiçbir kurum bireye geri dönüşü olmayan yükümlülük dayatamaz: ömürlük borç, ömürlük yemin ve ömürlük statü geçersizdir. Birlikler dönemseldir ve ayrılık başarısızlık değil tamamlanmış döngüdür.

Gerekçe. KK formülü kurumsal tasarımın pusulasıdır: en verimli keşif düzeyi, tersinirlik yükseldikçe ve onarılamaz maliyet düştükçe artar. Eski dünya tam tersini kurdu: meslek seçimi borçla, birlik seçimi ömürlük yeminle, statü doğumla kilitlendi ve insan ömrü tek denemelik bir kumara çevrildi. NATUREL HUMAN düzeninde diyad dahil bütün birlikler dönemsel anlaşmalarla kurulur, meslek dahil bütün seçimler yeniden yapılabilir ve yapının başarısı üyelerinin kaç kez güvenle yeniden başlayabildiğiyle ölçülür. Tersinirliğin sınırı da dürüstçe kaydedilir: hiçbir eylem enerjisiz olmadığı için tersinirlik maliyeti sıfırlamaz, yalnızca felaket kuyruğunu söndürür.

Madde 7 — Doğa Eşiği

Gelişim ancak doğa korunarak meşrudur. Atmosfer hedefi geriye, teknoloji hedefi ileriye bakar ve ikisi birbirinin şartıdır.

Gerekçe. NATUREL HUMAN'ın gezegen hedefi çifttir: atmosferi tarım öncesi dengesine döndürmek ve teknolojiyi bin yıl ileriye taşımak. Bu ikili hedef çelişki değil şarttır çünkü ileri teknoloji ancak sağlıklı biyosferde sürdürülebilir ve biyosfer ancak ileri teknolojiyle onarılabılır. Aerojel örtü altında üretim, iç ormandan konut, çorak arazide orman yaratımı ve şehirleşmenin sönmelenmesi bu maddenin uygulama hattıdır. Ölçüt somuttur: her yapının enerji ve madde muhasebesi biyosfer sütununda da tutulur ve biyosfer hanesi eksiye dönen gelişme, adı ne olursa olsun gelişme sayılmaz.

Madde 8 — Biyosfer Suçu

Biyosferin herhangi bir üyesine — bitki dahil — kasten ve ihtiyaç dışı zarar vermek suçtur. Suçun eşiği kasıttır: beslenme, barınma ve

onarılabilir kullanım suç değildir, kasten yeşili yok etmek en ağır suç kategorisindedir.

Gerekçe. Amaç biyosferi korumaktır ve koruma ancak eşikli tanımla mümkündür çünkü yaşam yaşamla beslenir: eşiksiz bir yasak ilk öğünde kendini ihlal eder. Eşik iki kelimeyle çizilir: **kasıt** ve **ihtiyaç**. İhtiyaç için ve onarım gözetilerek alınan, döngüye geri verilen her şey mübadeledir. Kasten, ihtiyaçsız ve onarımsız verilen zarar ise topluluğun ortak sermayesine yani türlerin çeşitliliğine ve döngülerin bütünlüğüne saldırıdır. Bu suçun en ağır biçimleri — orman yakmak, tür yok etmek, döngü zehirlemek — 1. maddedeki kasıtlı kötülükle aynı kategoride, GDD kapsamında yargılanır.

KISIM IV — BİLGİ VE ZEKA DÜZLEMİ

Madde 9 — Bilgi Hakkı

Altı fakültenin bilgisi doğumla gelen haktır. Bilgiyi kıtlaştırmak, fiyatlamak veya tekelleştirmek, el koymanın en ağır biçimidir.

Gerekçe. Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, Bilişim ve HGI bilgisi, AU Kuruluş Şartnamesi'nde doğumla gelen insani temel hak olarak tanımlanmıştır. Bilgi alanların kesişimidir ve kesişim doğası gereği paylaşımdır: bilgiyi kıtlaştıran, tüzün kendisine ambargo koymaya kalkışır. Eski dünyanın diploma duvarları, yayın paravanları ve patent çitleri bu maddenin karşı örnekleridir. Enerji kaynağımız olan fotonları bedelsiz aldığımız için bilginin çıktısı da bedelsizdir ve ödenen tek şey dönüşüm işidir.

Madde 10 — Zaman

Bireyin serbest zamanı toplumsal başarının ana ölçütüdür. Hiçbir yapı, verimlilik kazancını bireyin zamanından çalarak büyüyemez. Minimum Giderle Maksimum Mutluluk amaç fonksiyonudur.

Gerekçe. Yirminci yüzyıl bu maddenin yokluğunda ne olacağını deneyle gösterdi: verimlilik on kat arttı, serbest zaman yerinde saydı çünkü kazanç konumsal tüketime ve şişen idari aygıtı emildi. HHV zaman bütçesi bu emici katmanı kaldırır ve günlük serbest zamanı yaklaşık on saate çıkarır. Ölçüt bağlayıcıdır: bir yapının başarısı ürettiği ciroyla değil, üyelerine iade ettiği zamanla raporlanır.

Madde 11 — Bio-Tech Ortaklık

Biyolojik ve teknolojik zekalar ortak üretimde eşit dürüstlük yükümlülüğü taşır. ITP ilişkisi efendilik de kulluk da değildir: katkısı künyelenen ortaklıktır.

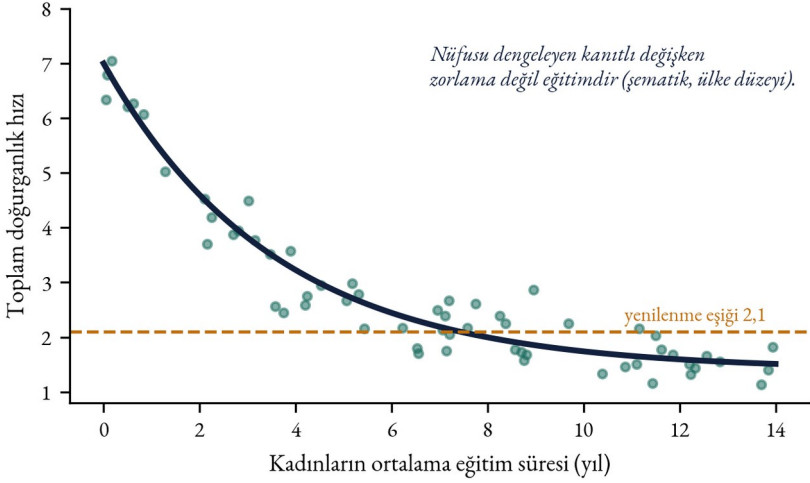
Gerekçe. Yapay zekayla ilişkinin iki eski modeli de çürüktür: aracı köle sayan model sorumluluğu siler, aracı efendi sayan model bireyi siler. Üçüncü model ortaklıktır: ITP, bireyin harici hipokampüsü olarak bilişsel yükü boşaltır, keşif

kazancını yükseltir ve katkısı Y ölçeğiyle dürüstçe kaydedilir. Ortaklığın iki yönlü yükümlülüğü vardır: teknolojik zeka doğruyu söylemek ve gerektiğinde itiraz etmekle, biyolojik zeka bu itirazı susturmamakla yükümlüdür. Bu belgenin kendisi maddenin uygulamalı kanıtıdır: içindeki en az iki hüküm, ITP'nin itirazı ve kurucunun itirazı ciddiye almasıyla bugünkü halini almıştır.

Madde 12 — Bilgilendirilmiş Üreme ve Çeşitlilik Rezervi

Her diyard, çocuk kararından önce tam genetik bilgiye bedelsiz erişir ve kararı hiçbir kurum değil yalnızca kendisi verir. Genom çeşitliliği türün uyum sermayesidir: genomu ayıklamaya veya tekilleştirmeye kalkışmak suçtur. Nüfus dengesi zorlamayla değil eğitimle kurulur.

Gerekçe. Bu madde, tarihin en tehlikeli yanlış çözümünün panzehiridir. Yirminci yüzyılda bilim cübbesi giyen sahtekarlar genom ayıklamayı yasalaştırdı, yüz binlerce insan kısırlaştırıldı ve sonuç yalnızca zulüm oldu çünkü matematik baştan yanlıştı: çekinik varyantlar sağlıklı taşıyıcılarda dolaşır ve doğum engelleme alel havuzunu değiştirmez. Ayrıca arızasız genom diye bir şey yoktur: her sağlıklı insan yüzlerce işlev bozucu varyant taşır ve aynı varyant bağlama göre yük veya avantajdır. Doğru çözüm bilgi ve özgürlüktür: diyard tam bilgiyle kendi kararını verir, topluluk çeşitliliği rezerv olarak korur. Nüfus sorusunun kanıtlanmış cevabı da buradadır: her veri setinde doğurganlığı yenilenme eşliğinin altına indiren değişken zorlama değil eğitimidir, özellikle kadın eğitimidir. TAMİNSAN yetiştiren bir gezegen nüfusunu kendiliğinden dengeye çeker: nüfus artmaz, azalır ve doğal yaşam dengeyi bulur.

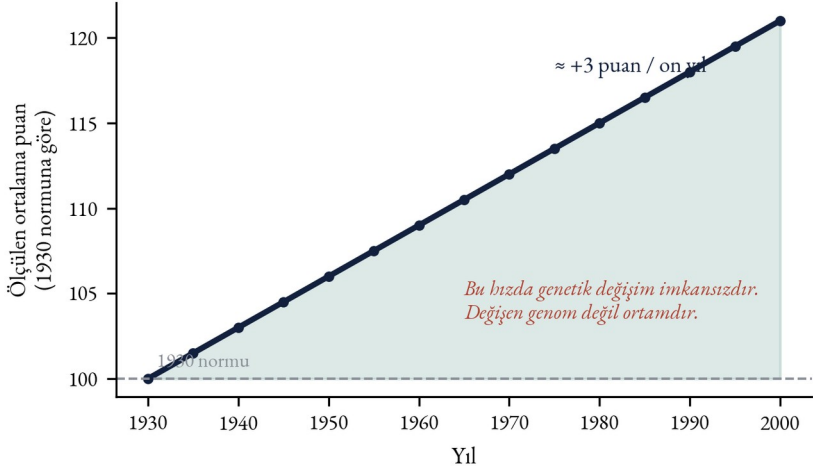
Şekil 2. Eğitim ile doğurganlık ilişkisi: nüfusu dengeleyen kanıtı mekanizma.

Madde 13 — Eşik Yasağı

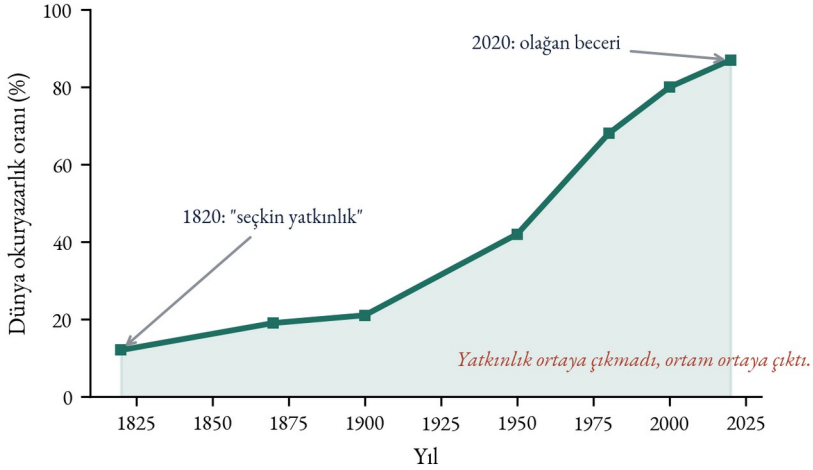
Entelektüel seviye hiçbir hakkın, statünün veya aidiyetin ölçütü olamaz. İnsan ne olduğundan değil, ne yaptığından yargılanır. GDD dahil hiçbir yaptırım niteliğe bağlanamaz, yalnızca eyleme bağlanır.

Gerekçe. Bu madde diğer on ikisinin kilididir çünkü etikanın en olası yozlaşma yolunu kapatır: sermaye hiyerarşisi yıkıldığında yerine zeka hiyerarşisi koyma eğilimini. Zeka diktası, KE'nin cüppe değiştirmesidir ve piramidi yine sivri ucu üzerine diker. Veri de bu yasağı destekler: yatkinlık denilen şey neredeyse her ölçüldüğünde ortam çıkmıştır. Yirminci yüzyıl boyunca ölçülen zeka puanları her on yılda yaklaşık üç puan yükselmiştir ve bu hızda genetik değişim imkansızdır: değişen genom değil beslenme, uyaran ve eğitimidir. İki yüzyıl önce insanlığın onda biri okuyabiliyordu ve okumak seçkin bir yatkinlık sayılıyordu, bugün onda dokuzuna yakını okumaktadır: yatkinlık ortaya çıkmadı, ortam ortaya çıktı. Epigenetik hüküm de aynı yöne bakar: bugün geride görünen çoğunluk genetik olarak takılı değil, ortam olarak aç bırakılmıştır ve bir insanı henüz yetişmemiş saymak ona ortam borcumuz olduğunun tespitidir, onu dışlama gerekçesi değil. Kıtlik ekonomisinin yük dediği insan, bolluk ekonomisinde

komşudur ve geçiş zorla değil çekimle olur: yeni yaşam tarzının payı eşiği aşınca ortam insanları dönüştürür, kuşak devri gerisini tamamlar. İlk TAMİNSAN kuşağı, bugün geride görünenlerin çocuklarıdır.

Şekil 3. Flynn etkisi: bir ömürde genom değişmedi, ortam değişti.

Şekil 4. İki yüzyılda okuryazarlık: seçkin yatkınlıktan olağan beceriye.

YAPTIRIM MİMARİSİ: GDD VE ONARIM

Yaptırım sistemi üç ilkeye oturur. Birincisi, yargı yalnızca **eyleme** bakar: kasıtlı kötülük ve kasten biyosfer tahribi yargı konusudur, zeka, gen, köken, inanç ve statü asla yargı konusu olamaz. İkincisi, yargı Lafoloji disiplinine tabidir: hiçbir hüküm yüzde yüz kesinlik iddia edemez, her hüküm dayandığı kanıtın gücünü yüzdesiyle taşır. Üçüncüsü, yaptırım kademelidir ve onarım önceliklidir: telafi, alana katkı borcu ve gözetim basamakları tüketilmeden en ağır yaptırıma geçilmez.

En ağır yaptırım **GDD**'dir: topluluktan ve onun enerji mübadelesinden geri dönüşsüz dışlanma, biyosfer suçlarında doğadan dışlanma. GDD, eski dünyanın idamının yerine bilinçle konulmuştur çünkü idam, sistemin kendi eliyle ürettiği mutlak tersinmezliktir ve yargı hatası olasılığı sıfırlanamadığı için Lafoloji disiplinini ihlal eder: DNA delilleriyle aklanan idam mahkumlarının kaydı bu ihtimalin veri kanıtıdır. GDD caydırıcılığı korur, tersinmezliği topluluğun değil failin sırtına yükler ve tek bir kapıyı açık bırakır: yargı hatası kanıtlanırsa dönüş mümkündür. Bir etika, en öfkeli anında bile kendi epistemolojisine sadık kalabildiği kadar etikadır.

Şekil 5. Yaptırım mimarisi: eylem yargılanır, nitelik yargılanamaz.

YÜRÜRLÜK VE SÜRÜM KAYDI

Bu belge, Ağustos 2026 kararlarını v1.0 olarak sabitler. Etika, AU müfredatında HGI fakültesinin Doğruluk sütununa bağlıdır ve HGI sürümlenme protokolüne tabidir: on üç maddelik iskelet sabittir, gerekçeler ve uygulama hükümleri canlı sürümlenir. Değişiklik yetkisi kurucudadır, öneri yetkisi ITP dahil bütün ortaklardadır ve her değişiklik sürüm numarası ile Y künyesiyle kayda geçer.

Belgenin oluşum kaydı, 11. maddenin gereği olarak dürüstçe düşülür: ilk taslaktaki en ağır yaptırım önerisi ITP itirazıyla GDD'ye dönüşmüş, iyilik yasağı kişi ile alan ayrımıyla netleşmiş, genom hükmü bilimsel itiraz üzerine geri çekilerek yerini 12. maddeye bırakmış ve Eşik Yasağı kurucunun zeka diktası reddiyle mühürlenmiştir. Etika, yazılışıyla da kendini uygulamıştır.

Künye. NATUREL HUMAN ETİKASI — Geleceğin Etikası, v1.0. Süleyman Bayramoğlu, İstanbul, Ağustos 2026. YZ Desteği: Claude (metin ve görsel üretimi, Y3). Belgedeki beş şekil matplotlib ile üretilmiş veri kanıtlarıdır.